

2. Ajalugu

2.1. Üldalused

2.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb huvi mineviku vastu;
- 2) tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu;
- 3) väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena;
- 4) leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet;
- 5) kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid;
- 6) mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides;
- 7) tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi;
- 8) tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid.
- 9) Tunneb Ida- Virumaa ajalugu, väärtustab siin elavaid rahvaid, nende kultuuri, hindab traditsioone.

2.1.2. Õppeaine kirjeldus

Ajalooõpetuses omandavad õpilased kultuuriruumis ning ajaloolises keskkonnas orienteerumiseks vajalikke teadmisi ja oskusi. Õpilasi suunatakse teadvustama, analüüsima, kriitiliselt hindama ning tõlgendama minevikus aset leidnud sündmusi ja protsesse, nende seoseid omavahel ja tänapäevaga ning ajaloosündmuste erineva tõlgendamise põhjusi.

Põhikooli ajalooõpetus on kronoloogilis-temaatiline. Õppeaine algab sissejuhatava algõpetusega ning jätkub muinas- ja vanaaja, keskaja, uusaja ning lähiajaloo õppimisega. Eesti ajalugu õpitakse lõimituna maailma ajaloo kursusesse. Ainekavas eraldi esitatud Eesti ajaloo teemasid käsitletakse põhjalikult ja süsteemselt ning tõmmatakse paralleele maailma ajalooga. Käsitluse põhimõte on liikumine lähemalt kaugemale, alustades kodukoha ajaloost, kus on oluline luua käsitletava teema ja paikadega isiklik seos.

Ajalooõpetusel on kronoloogiline, poliitiline, majanduslik, sotsiaalne, kultuuriline ja ideede dimensioon. Põhikoolis tähtsustatakse õpilasele jõukohast, inimesekeskset ajalookäsitlust, eluolu ja kultuuri teiste ajalooõpetuse dimensioonide ees. Maailma ajalugu käsitletakse valitud teemade kaudu, millega ei taotleta ajalooperioodidest tervikpildi kujunemist. Tähtis on luua sild mineviku ja nüüdisaja ajaloosündmuste ja -nähtuste vahel ning kujundada arusaam, et minevikku pöördumata on raske mõista tänapäeva, nt kriisikollete olemust ning paljusid Eesti ajaloo probleeme.

Ajaloo mõistmisele aitavad kaasa ekskursioonid, õppekäigud, ajaloo- ja ilukirjandus, teater ja kino, meedia, internet, erinevad inimesed ning paigad. Seda kogemust koolis õpituga ühendades kujuneb õpilasel arusaam ajaloost. Õpilaste maailmapilti rikastab ainetevaheline integratsioon ning lähedaste teemade lõimitud käsitlemine, lähtudes erinevatest aspektidest.

Ajalooõpetuse kaudu kujundatakse erinevaid oskusi:

- 1) ajas orienteerumise oskus, oskus analüüsida ajaloolise keskkonna kujunemist;
- 2) ajaloomõistete tundmine ja kontekstis kasutamine;
- 3) küsimuste esitamine ajaloo kohta ning neile vastamine;
- 4) funktsionaalne kirjaoskus, kriitiline mõtlemine, arutlusoskus, järelduste tegemine ja seoste loomine ning oma seisukoha kujundamine ja põhjendamine;
- 5) empaatia, oskus asetada end kellegi teise olukorda ajastut arvestades; koostöö- ja konfliktilahendusoskus;
- 6) allikaanalüüs ja töö ajalookaardiga, info leidmine erinevatest teabeallikatest, selle kasutamine ja hindamine, suuline ja kirjalik eneseväljendus ning IKT vahendite kasutamine.

Oskuste kujundamine ajalooõpetuses on pidev protsess ning seda tehakse erinevate õppeteemade ja õppemeetodite kaudu. Oskuste taset kirjeldatakse kooliastme lõpul õpitulemustena.

Ajaloo mõistmise seisukohalt on tähtis kujundada võimet asetada end kellegi teise olukorda, vaadelda maailma kellegi teise seisukohast lähtudes. Ajalootundides peab õpilastele tutvustama erinevaid ajalookäsitlusi neist ühtki peale surumata. Mõistmaks, et ajalookirjutamine sõltub ajast ja ajalooürija seisukohast, tuleb kujundada kriitilist suhtumist erinevatesse mõtteviisidesse ning võrrelda ajaloosündmuste ja -nähtuste käsitlemist eri allikates.

Õppetegevuses on oluline rakendada mitmekesisist metoodikat, mis võimaldab õpilastel aktiivselt osaleda õppetegevuses, arendada oma õpioskusi, teha järeldusi, kujundada ja väljendada oma arvamust ajaloosündmuste või -nähtuste kohta. Ajaloo probleemide analüüsimise kaudu rikastub väärtussüsteem, kujuneb rahvuslik ja kultuuriline identiteet, sallivus ja pooldav suhtumine demokraatlikesse väärtustesse, areneb õpilase ajalooline mõtlemine ning rikastub ajalooteadvus.

Väärtustab maailma kultuurilist mitmekesisust, oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ja kultuuride seas

Õpitud kinnistatakse õppekäikudel TÜ Kunstimuuseumi, KUMU-sse, Okupatsioonide Muuseumi jt.

2.1.3 Õppetegevus

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab õpilasele piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ja üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ning rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ja iseseisvateks õppijateks ning loovateks ja kriitiliselt mõtlevateks isiksusteks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: muuseum, näitus, raamatukogu, arvutiklass, ajaloolis-kultuuriline keskkond (muistised, ehitised) jne.

2.1.4 Füüsiline õpikeskkond

- 1) Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatöö tegemiseks mööblit ümber paigutada, on internetiühendus ning audiovisuaalse materjali kasutamise võimalus.
- 2) Kool võimaldab kasutada õppe sidumiseks igapäevaeluga õpet ja õppekäike väljaspool klassi- ruumi (muuseumis, arhiivis, näitusel, raamatukogus) vähemalt kaks korda õppeaasta jooksul
- 3) Kool võimaldab kasutada ainekava eesmärke toetavaid õppematerjale ja -vahendeid: ajalooatlased, kontuur- ja seinakaardid, allikakogumikud, käsiraamatud, elulooaamatud ja teabekirjandus, auvised, digitaliseeritud andmebaasid ja arhiivid, illustratiivne pildimaterjal (fotod, karikatuurid), IKT-põhised õppematerjalid.

2.1.5 Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest. Ajaloo õpitulemuste kontrolli ja hindamise eesmärk on saada ülevaade ajalooõpetuse õpitulemuste saavutusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada saadud teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks. Hinnatakse nii teadmisi ja nende rakendamise oskust kui ka üldpädevuste saavutatust, sh õpioskusi suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekava taotletavatele õpitulemustele. Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead, mida hindamisel ei arvestata. Õpitulemusi kontrollides tuleb jälgida teadmiste (ajaloolise sõnavara) ja oskuste tasakaalu. Hindamismeetodite valikul arvestatakse õpilaste vanuselisi iseärasusi, individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla. Õpitulemuste hindamisel kasutatakse sõnalisi hinnanguid ja numbrilisi hindeid. Õpilane peab teadma, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid.

2.2 Õppesisu ja tegevus ning õpitulemused klasside kaupa

II kooliaste

6. klassi õpilane:

- 1) kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase *aeg, muinasaeg, vanaaeg, sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number*;
- 2) tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel;
- 3) teab mõnda ajaloolist asunit, selle tekkimise ja kujunemise põhjusi;
- 4) hindab materiaalsel keskkonda kui ajaloosündmuste peamist kandjat;
- 5) toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta;
- 6) mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta;
- 7) mõistab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed, ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel;
- 8) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt;
- 9) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti.

Õppetegevus

Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: vestlus, arutelu, rollimäng, ajaloolise kujutluse loomine, loovülesande, kava, ajajoone, õpimapi koostamine, praktilised ja uurimistööd (nt töö allikate ja kaardiga, töölehe ja kontuurkaardi täitmine, loovtöö kirjutamine, infootsing teabeallikatest), tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine).

Hindamine

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid peaksid olema mitmekesised, sisaldama suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, allikmaterjali ja piltidega, loovtööd ning jutustuse kirjutamist. Ajalooallikatega töötades analüüsitakse lisaks allika sisule allika usaldusväärsust info edasikandmisel. Üksikfaktide tundmisele tuleb eelistada olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid. Lühijutu ning kirjelduse puhul hinnatakse ülesehituse loogikat ja terviklikkust, mõistete ning märksõnade sobivust konteksti, stiili ja õigekirja.

Kuna 5. klassis ei taotleta süstemaatiliste teadmiste ega oskuste kujundamist, peab sama põhimõtet järgima ka hinnates. Kontrolltöödega ei kontrollita enam kui üht õpitud teemat korraga.

5. klass

ÕPPESISU	ÕPITULEMUSED	LÕIMING
I teema. Ajaarvamine Ajaarvamisega seotud mõisted ja ajaloo perioodid:	Teema „Ajaarvamine“ läbimise järel õpilane: 1) kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu,	Matemaatika- araabia ja rooma numbrid

<p>muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu.</p>	<p>lühendeid ja fraase <i>sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine</i>;</p> <p>2) kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus;</p> <p>3) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;</p> <p>4) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu;</p> <p>5) kasutab ajalookaarti.</p>	<p>Eesti keel ja kirjandus-suuline ja kirjalik väljendamisoskus</p>
<p>II teema. Ajalooallikad Ajalugu ja ajalooallikad. Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muuseum ja arhiiv.</p>	<p>Teema „Ajaloollikad“ läbimise järel õpilane:</p> <p>1) teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest;</p> <p>2) töötab lihtsamate allikatega;</p> <p>3) kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas.</p>	<p>Kunstiõpetus- maalikunst, arhitektuur, skulptuur</p>
<p>III teema. Eluolu Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas.</p>	<p>Teema „Eluolu“ läbimise järel õpilane:</p> <p>1) kirjeldab mõnda minevikusündmust, mineviku inimeste eluolu;</p> <p>2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;</p> <p>3) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu;</p> <p>4) kasutab ajalookaarti.</p>	<p>Muusikaõpetus- meelelahutus ja eneseväljendus läbi muusika Käsitöö- areng ja tähtsus Kehaline kasvatus - tervis, esimesed olümpiamängud</p>
<p>IV teema. Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas</p>	<p>Teema „Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud“ läbimise järel õpilane:</p> <p>1) kirjeldab mõnda minevikusündmust, inimeste eluolu minevikus;</p>	<p>Loodusõpetus</p>

ning maailmas õpetaja valikul.	2) leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; 3) väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; 4) kasutab ajalookaarti.	
--------------------------------	---	--

6.klass

ÕPPESISU	ÕPITULEMUSED	LÕIMING
Sissejuhatus		
<p>1. Maa, inimene, aeg, ajaarvamine</p> <p>2. Ajalugu ja ajalooallikad, allikmaterjalide tõlgendamine</p> <p>Märksõnad:</p> <p>Ajaarvamine, sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, periodiseerimine, jääaeg, muinasaeg, vanaaeg, inimese kujunemine, kirjalikud allikad, suulised allikad, esemelised allikad</p>	<p>1. Mõistab, kuidas toimib ajaarvamine.</p> <p>2. Teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest.</p> <p>3. Töötab lihtsamate allikatega, kasutab ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas.</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Matemaatika: Rooma ja araabia numbrid, positiivsed ja negatiivsed arvud</p> <p>2. Geograafia: informatsiooni leidmine kaardilt</p> <p>Pädevused</p> <p>1. Analüüsib enda teadmisi ja oskusi.</p> <p>2. Organiseerib õpikeskkonda ja hangib õppimiseks vajaminevat teavet.</p> <p>3. Väljendab end selgelt ja asjakohaselt.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Teabekeskond</p> <p>2. Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>
Muinasaeg		
<p>Muinasaaja arengujärgud ja nende üldiseloostus</p> <p>1. Kiviaja inimese tegevusalad</p> <p>2. Põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng</p> <p>3. Metallide kasutusele võtmine</p> <p>4. Eesti muinasaaja üldiseloostus: Pulli, Kunda</p>	<p>1. Kirjeldab muinasaaja inimese eluviisi ja tegevusalasid.</p> <p>2. Näitab kaardil ning põhjendab, miks ja mis piirkondades sai alguse põlluharimine.</p> <p>3. Teab, missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Loodusõpetus: aed ja põld elukeskkonnana</p> <p>2. Tehnoloogia-õpetus: tehnika areng ajastute kaudu, lähtudes materjalidest ja töötlusviisidest</p>

<p>5. Kordamine</p> <p>Märksõnad:</p> <p>Kiviaeg, pronksiaeg, rauaaeg, korilus, põlluharimine, sugukond, hõim, Pulli, Kunda</p>	<p>kaasa metallide kasutusele võtmine.</p>	<p>3. Geograafia: põlluharimise esimesed piirkonnad kaardil, kiviaja asulad Eesti alal</p> <p>Pädevused</p> <p>1. Mõistab inimese eluviisis ajaloo jooksul toimunud arengut ja väärtushinnanguid.</p> <p>2. Teeb koostööd ja arvestada teisi.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>2. Väärtused ja kõlblus</p>
<p>Vanad Idamaad</p>		
<p>Vanaaja sisu ja üldiseloostus</p> <p>1. Ajalised piirid</p> <p>2. Looduslikud olud</p> <p>Märksõnad:</p> <p>Tsivilisatsioon, Egiptus, Alam-Egiptus, Ülem-Egiptus, Mesopotaamia</p>	<p>1. Selgitab miks, kus ja millal tekkisid vanaaja kõrgkultuurid.</p> <p>2. Oskab näidata kaardil Egiptust ja Mesopotaamiat.</p>	<p>Pädevused</p> <p>Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>
<p>Vana-Egiptus</p> <p>1. Egiptuse riigikorraldus</p> <p>2. Egiptus võimsuse tipul: Thutmosis III, Ramses II, Thutanhamon</p> <p>3. Egiptlaste eluolu</p> <p>4. Egiptlaste religioon</p> <p>5. Egiptlaste kultuurisaavutused</p> <p>6. Kordamine</p> <p>Märksõnad:</p> <p>Vaarao, preestrid, piltkiri, silpkiri, templid, püramiidid, ametnikud, orjad, hieroglüüfid, papüürus, palsameerimine, sarkofaag, muumia, kalender, aritmeetika</p>	<p>1. Teab, milline oli vanaaja riiklik korraldus ning kes olid järgmised isikud: Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon.</p> <p>2. Kirjeldab vanaaja elulaadi ja religiooni Egiptuse näitel, tunneb Egiptuse kultuuri- ja teadussaavutusi meditsiinis, matemaatikas, astronoomias, oskab tuua näiteid kirjandusest, kujutavast kunstist, teab Egiptuse püramiide.</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Kunstiõpetus</p> <p>2. Arhitektuur: püramiidid, templid</p> <p>3. Kirjandus</p> <p>4. Mütoloogia</p> <p>5. Tehnoloogia-õpetus</p> <p>6. Tehnika areng</p> <p>Pädevus</p> <p>1. Mõistab põhjuseid, tagajärgi ning nendevahelisi seoseid.</p> <p>2. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi.</p>

		<p>3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>4. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Keskkond ja jätkusuutlik areng</p> <p>2. Kultuuriline identiteet</p> <p>3. Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>4. Väärtused ja kõlblus</p>
<p>Mesopotaamia</p> <p>1. Sumerid: linnad ja linnriigid, leiutised (ader, potikeder, ratas)</p> <p>2. Babüloonia: Hammurapi seadused</p> <p>3. Kultuurisaavutused Mesopotaamias, religioon</p> <p>4. Eluolu</p> <p>5. Kordamine</p> <p>Märksõnad:</p> <p>Sumerid, linnriik, semiidid; Babüloonia, Hammurapi, seaduste kogu, rippuvad aiad; kiilkiri, ennustuskunst, astroloogia, tsikuraat, Ištar, Marduk, savitahvel, linnad</p>	<p>1. Teab, milline oli Mesopotaamia riiklik korraldus.</p> <p>2. Teab, kes oli Hammurapi.</p> <p>3. Mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning oskab tuua näited Mesopotaamia ajaloost.</p> <p>3. Kirjeldab vanaaja elulaadi Mesopotaamias.</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Tehnoloogia-õpetus: ratas kui pöördeline leiutis inimkonna ajaloos</p> <p>2. Kunstiõpetus: keraamika. Skulptuur. Skulptuuride modelleerimine savist. Reljeef</p> <p>Pädevused</p> <p>1. Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nendevahelisi seoseid.</p> <p>2. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi.</p> <p>3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>4. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Keskkond ja jätkusuutlik areng</p> <p>2. Kultuuriline identiteet</p> <p>3. Tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>4. Väärtused ja kõlblus</p>

<p><i>Iisraeli ja Juuda riik</i></p> <p>1. Ainujumala usk 2. Vana Testament</p> <p>Märksõnad: Esiisa Abraham, jumal Jahve, Mooses, Israel, Vana Testament, kümme käsku, prohvetid</p>	<p>1. Teab, et Iisraelis tekkis monoteistlik religioon. 2. Teab, mis on Vana Testament.</p>	<p>Õppeained Kirjandus: piiblilood, erinevate rahvaste müüdid</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Teabekeskond 2. Kultuuriline identiteet 3. Väärtused ja kõlblus</p>
<p>Kokkuvõtte Idamaade ajaloost</p>	<p>Mõistab, mida ühist ja iseloomulikku on Idamaade tsivilisatsioonides.</p>	<p>Pädevus</p> <p>1. Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nendevahelisi seoseid. 2. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. 3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi. 4. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Keskkond ja jätkusuutlik areng 2. Kultuuriline identiteet 3. Tehnoloogia ja innovatsioon 4. Väärtused ja kõlblus</p>
<p>Vana-Kreeka</p>		
<p><i>Vanim kõrgkultuur Euroopas</i></p> <p>1. Kreeka loodus ja rahvastik 2. Kreeta ja Mükeene kultuur</p> <p>Märksõnad: Hellas, barbarid, Kreeta, Kreeka, Balkani poolsaar, Ateena, Sparta, Mükeene loss</p>	<p>1. Oskab näidata kaardil Kreetat, Kreekat, Balkani poolsaart, Ateenat, Spartat. 2. Teab, et Vana-Kreeka tsivilisatsioon sai alguse Kreeta-Mükeene kultuurist.</p>	<p>Pädevus</p> <p>1. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. 2. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Keskkond ja jätkusuutlik areng 2. Kultuuriline identiteet 3. Tehnoloogia ja innovatsioon</p>

		4. Väärtused ja kõlblus
<p>Kreeka linnriigid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ühiskonna-korraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas 2. Linnriikide nõrgenemine ja alistamine Makedooniale 3. Aleksander Suure sõjaretk ja maailmariigi tekkimine 4. Kordamine <p>Märksõnad: Kodanikud, poliitika, demokraatia, türann, polised, Soloni reformid, strateeg, Perikles, spartiaat, perioik, heloot, lakooniline, faalanks; Peloponnesose sõda, Makedoonia riik; Aleksander Suur, palgasõdurid, Aleksandria</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjeldab Vana-Kreeka ühiskonna-korraldust Ateena ja Sparta näitel, võrdleb neid kirjelduse põhjal. 2. Seletab ja kasutab järgmisi mõisteid: polis, rahvakoosolek, akropol, agora, türann, aristokraatia, demokraatia, kodanik, ori, hellenid. 3. Tunneb Aleksander Suure osa ajaloos, teab tema vallutuste tagajärgi ning oskab näidata riigi laienemist hellenismi perioodil. 	<p>Õppeained Kirjandus: teater</p>
<p>Vana-Kreeka kultuur ja eluolu</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kultuur ja religioon Hellase maailma ühendajana 2. Religioon ja mütoloogia: Homerose kangelaseepika 3. Olümpiamängud 4. Ajalookirjutus ja filosoofia 5. Kreeka teater 6. Kunst: arhitektuur (Ateena akropol), skulptuur, vaasimaal 7. Hellenite igapäevaelu 8. Hellenistlik kultuur 9. Kordamine. Vana-Kreeka kultuuri tähtsus 10. Kordamine <p>Märksõnad: Kolonisatsioon, kreeka tähestik, Zeus, Hera, Poseidon, Delfi oraakel, Homeros, „Ilias”, „Odüsseia”, Herakles, atleet, Olümpia, staadion,</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab Vana-Kreeka kultuuri ja eluolu iseloomulikke jooni järgmistes valdkondades: kirjandus, teater, religioon, kunst, sport. 2. Jutustab olümpiamängudest ja kreeka kunstist. 3. Oskab nimetada tähtsamaid kreeka kultuuritegelasi. 4. Püüab vaadelda maailma minevikus elanud inimeste pilgu läbi ning aru saada nende inimeste elulaadist. 	<p>Õppeained</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kehaline kasvatus: olümpiamängud 2. Kirjandus: teatri võlumaailm, müüdid, eepos <p>Pädevused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mõistab põhjuseid ja tagajärgi ning nendevahelisi seoseid. 2. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. 3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi. 4. Mõistab minevikus toimunu seoseid tänapäevaga. <p>Läbivad teemad</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tervis ja ohutus 2. Kultuuriline identiteet

<p>ülekreekaline vahe- rahu, Herodotos, filosoofia, Sokrates, Platon, Aristoteles, Homeros, lüüra, teater, orkestra, tragöödia, komöödia, arhitektuur, templid, skulptuur, maalikunst, akropol, agoraa, pottsepp, Atika, mõis, kõnekunst, kitoon</p>		<p>3. Väärtused ja kõlblus Õppeained Kunstiõpetus: skulptuur, skulptuuride modelleerimine savist</p>
<p>Vana-Rooma</p>		
<p>Rooma riigi tekkimine 1. Looduslikud olud 2. Rooma linna tekkimine 3. Kuningad, vabariigi algus Märksõnad: Apenniini poolsaar, Vahemeri, etruskid, roomlased, Itaalia, Latium, Tiber, Rooma</p>	<p>1. Teab Rooma riigi tekkelugu ning näitab kaardil Apenniini poolsaart, Vahemerd, Kartaagot ja Roomat. 2. Selgitab Rooma vabariigi riigikorda.</p>	<p>Pädevused 1. Analüüsib oma teadmisi ja oskusi. 2. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi. Läbivad teemad 1. Keskkond ja jätkusuutlik areng 2. Kultuuriline identiteet 3. Tehnoloogia ja innovatsioon 4. Väärtused ja kõlblus</p>
<p>Rooma vabariik 1. Rooma vallutab Itaalia. 2. Rooma vallutused Ida-Vahemere maades 3. Kodusõjad Roomas, Caesar, vabariigi lõpp 4. Kordamine Märksõnad: Ladina keel, Romulus, patriitsid, plebeid, vabariik, senat, konsul, foorum, Kapitolium, gallid, samniidid, leegion, Kartaago, Puunia sõjad, Hannibal, Cannae lahing, provints, asevalitseja, triumf, vendade Gracchuste reformid, kodusõda, diktaator, Caesar</p>	<p>1. Oskab näidata kaardil Rooma riigi laienemist. 2. Teab, kuidas said roomlased Vahemere maade valitsejateks. 3. Seletab, miks ja kuidas lõppes vabariigi ajajärk.</p>	
<p>Rooma keisririik 1. Ühiskondlik korraldus. Augustus 2. Rooma impeerium ja selle lõhenemine 3. Kordamine</p>	<p>1. Selgitab Rooma keisririigi valitsemiskorda. 2. Tunneb Rooma ühiskonna üldist arengut keisriajal. 3. Teab, miks lõhenes Rooma keisririik.</p>	

<p>Märksõnad: Keiser, Augustus, Traianus, Daakia, Partia, Nero, provints, triumf, asevalitseja, lääneprovintsid, idaprovintsid, Lääne-Rooma keisririik, Ida-Rooma keisririik, Constantinus, rahvaste-rändamine, Konstantinoopol</p>		
<p><i>Vana-Rooma kultuur ja eluolu</i> 1. Rahvas ja eluolu 2. Rooma kui impeeriumi keskus ja antiikaja suurlinn 3. Avalikud mängud 4. Rooma õigus 5. Kunst ja arhitektuur 6. Ristiusu teke. Uus Testament 7. Kordamine 8. Üldistav kordamine</p> <p>Märksõnad: Maailmalinn, akvedukt, termid, amfiteatrid, patriits, plebei, patroon, klient, proletaar, ori; Rooma õigus, juristid, gladiaatorid, latifundiumid; Cicero, kirjandus, Vergilius, kunst ja arhitektuur, Colosseum; Palestiina, Pontius Pilatus, kristlased, kristlus, apostlid, kogudused, Piibel, Vana Testament, evangeeliumid</p>	<p>1. Iseloomustab eluolu ja kultuuri Rooma riigis, tunneb rooma kultuuri tähtsamaid tegelasi. 2. Teab, kes oli Jeesus Kristus, mõistab kristluse tähtsust inimkonna ajaloos. 3. Tunneb olulisi sündmusi Euroopa ajaloost, seostab neid omavahel; mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos; kasutab ajalookaarti.</p>	<p>Õppeained 1. Kirjandus: müüdid, piiblilood 2. Emakeel: kõnekunst 3. Kunstiõpetus: arhitektuur, skulptuur</p> <p>Pädevused Teeb koostööd ning arvestab erinevaid arvamusi.</p> <p>Läbivad teemad 1. Kultuuriline identiteet 2. Tehnoloogia ja innovatsioon 3. Väärtused ja kõlblus</p>

III kooliaste

Põhikooli lõpetaja:

- 1) iseloomustab ajaloo põhietappe näidete kaudu;
- 2) mõistab eri ajastute kultuuripanust ning iseloomustab tähtsamaid ajaloosündmusi, isikuid ja kultuurinähtusi;

- 3) võrdleb ajaloosündmusi ja -nähtusi, leiab sarnasusi ja erinevusi, toob esile põhjusi ja tagajärgi, arutleb märksõnade/küsimuste toel, kujundab oma seisukoha ning põhjendab seda nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- 4) teab Eesti ühiskonna arengujärke ja tähtsamaid ajaloosündmusi, seostab kodukoha, Eesti ja Euroopa ajalugu maailma ajalooga ning saab aru, et ajaloosündmusi võib tõlgendada mitmeti;
- 5) töötab mitmesuguste ajalooallikatega, kommenteerib ja hindab neid kriitiliselt;
- 6) otsib, analüüsib ja kasutab ajalooinfot, koostab kava ja mõistekaarti, ajalooreferaati ja lühiuurimust, esitleb seda suuliselt ja kirjalikult ning IKT vahendeid kasutades;
- 7) töötab kaardiga ja koostab lihtsamaid skeeme;
- 8) asetab end minevikus elanud inimese olukorda.

Õppetegevus

Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: vestlus, diskussioon, väitlused, projektõpe, loovülesande, kava, ajajoone, skeemi ja plaani, õpimapi koostamine, rolli- ja otsustusmängud, praktilised ja uurimistööd (nt töö allikate ja kaardiga, töölehe ja kontuurkaardi täitmine, arutluse kirjutamine, infootsing teabeallikatest ja infoanalüüs), tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine).

Hindamine

Õpitudemuste kontrollimise ja hindamise vormid peaksid olema mitmekesised, sisaldama suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega, referaadi ja uurimistöö koostamist, loovtööd ning arutluse kirjutamist. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, selle hindamist ja võrdlemist, katkendi põhjal vastamist, kommenteerimist ning usaldusvärsuse üle otsustamist. Üksikfaktide tundmisele tuleb eelistada olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid. Arutluse puhul hinnatakse vastavust teemale, ajastu ja teemakohaste faktide tundmist, analüüsi, võrdlemise ja seoste loomise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud hinnangute kaudu. Kolmandas kooliastmes sobivad kontrolliks ja hindamiseks nii avatud kui ka etteantud vastusega ülesanded.

7. klass

Maailm keskajal (476–1492), 50 tundi

ÕPPESISU	ÕPITULEMUSED	LÕIMING
<p>Keskaja koht maailma ajaloos</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Keskaja ühiskonna üldiseloomustus 2. Keskaja periodiseering 3. Ühiskonnakorraldus 4. Läänikord 	<p>1. Iseloomustab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust ning talupoegade ja feodaalide elulaadi.</p>	<p>Pädevused</p> <p>Mõistab keskaja inimese eluviisi ja väärtushinnanguid.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>

<p>5. Keskaja eluolu ja maailmapilt</p> <p>Märksõnad: Keskaeg, lään, läänikord, feodaal, pärisori, naturaalmajandus, vasall, senjäär, rüütel</p>	<p>2. Seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>senjäär</i>, <i>vasall</i>, <i>feodaal</i>, <i>pärisori</i>.</p>	
<p>Kirik ja kultuur keskajal</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ristiusu õpetuse alused 2. Kiriku osa ühiskonnas 3. Ristisõjad 4. Keskaja ülikoolid ja teadus 5. Romaani ja gooti stiil 6. Kordamine <p>Märksõnad: Paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, ristisõda, romaani stiil, gooti stiil</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iseloomustab kiriku osa keskaja ühiskonnas kultuuripärandi säilitajana ja maailmapildi kujundajana. 2. Nimetab ristisõdade eesmärgid ja tulemused. 3. Kasutab kontekstis mõisteid <i>paavst</i>, <i>patriarh</i>, <i>piiskop</i>, <i>preester</i>, <i>munk</i>, <i>nunn</i>, <i>romaani stiil</i>, <i>gooti stiil</i>. 	<p>Õppeained</p> <p>Kunst: kirik kui sakraalehtis (õppekäik kirikusse- kloostrisse)</p> <p>Pädevused</p> <p>Teeb koostööd ning arvestab teisi.</p>
<p>Frangi riik</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Frangi riigi teke 2. Riik Karl Suure ajal 3. Frangi riigi jagunemine 4. Kolm tuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa 5. Kordamine <p>Märksõnad:</p> <p>Frangi riik, Karl Suur, keiser, keisririik</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iseloomustab Frangi riigi osatähtsust varakeskaegses ühiskonnas. 2. Teab, kes oli Karl Suur, ning kirjeldab tema tegevust. 3. Iseloomustab Frangi riigi jagunemist ja selle põhjusi. 	<p>Õppeained</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kunst: kaardipildi kujundamine 2. Geograafia: informatsiooni leidmine kaardilt <p>Pädevused</p> <p>Analüüsib enda teadmisi ja oskusi.</p>
<p>Araablased</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Araabia ühiskond 2. Muhamed. Islam 3. Araabia kultuur ja selle mõju Euroopale <p>Märksõnad: Araablased, islam, Muhamed, koraan, Meka</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iseloomustab araabia ühiskonda, kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi. 2. Oskab kasutada islamiga seotud mõisteid <i>koraan</i>, <i>mošee</i>, <i>Meka</i>. 3. Teab, kes oli Muhamed, iseloomustab tema tegevust. 	<p>Õppeained</p> <p>Geograafia: araablaste vallutused</p> <p>Pädevused</p> <p>Peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Tervislik eluviis</p>
<p>Bütsants</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bütsantsi tugevuse põhjused 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oskab iseloomustada, kuidas kujunes Bütsantsi riik ning tekkis Vana-Vene riik. 	<p>Pädevused</p>

<p>2. Justinianus I 3. Vana-Vene</p> <p>Märksõnad: Bütsants, Ida-Rooma, Konstantinoopol, ikoon, mosaiik, Hagia Sophia, Justinianus I, Vana-Vene riik, Kiiev</p>	<p>2. Teab, kes oli Justinianus I, ning kirjeldab tema tegevust.</p>	<p>Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi.</p>
<p>Linnad ja kaubandus</p> <p>1. Linnade teke ja eluolu 2. Hansakaubandus Põhja-Euroopas 3. Tsunftikord 4. Linnade valitsemine 5. Kordamine</p> <p>Märksõnad: Käsitöö, kaubandus, raad, raekoda, Tallinn, Reval, tsunft, gild, Hansa Liit</p>	<p>1. Teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, iseloomustab keskaegse linna eluolu, tsunftikorda, linnade valitsemist, Hansa Liidu tegevust.</p> <p>2. Kasutab kontekstis mõisteid <i>raad</i>, <i>tsunft</i>, <i>gild</i>, <i>Hansa Liit</i>.</p>	<p>Pädevused</p> <p>Mõistab erinevate keskkondade reegleid (õppekäik Tallinna vanalinna)</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Keskkond ja jätkusuutlik areng</p>
<p>Põhja-Euroopa</p> <p>1. Skandinaavia eluviis ja ühiskond 2. Viikingite retked Märksõnad: Skandinaavlastel, viikingid, viikingite laevad, reisid Islandile, Gröönimaale ja Ameerikasse</p>	<p>Kirjeldab viikingite elu ning nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi.</p>	<p>Õppeained</p> <p>Geograafia: viikingite retked</p> <p>Pädevused</p> <p>Näeb probleeme ja otsib neile lahendusi.</p>
<p>Eesti keskajal</p> <p>1. Eluolu muinasaja lõpus 2. Muinasmaakonnad 3. Muistne vabadusvõitlus ja ristiusustamine 4. Ühiskonna struktuur 5. Valitsemine 6. Liivi ordu. Linnad 7. Kordamine</p> <p>Märksõnad: Muinasmaakonnad, ristiusk, Mõõgavendade Ordu, Liivi Ordu</p>	<p>1. Nimetab Eesti muinasmaakondi, suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ja muistset vabadusvõitlust.</p> <p>2. Kasutab kontekstis mõisteid <i>Mõõgavendade Ordu</i>, <i>Liivi Ordu</i>.</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Geograafia: Eesti muinas-maakonnad 2. Kirjandus: muistne vabadus-võitlus</p> <p>Pädevused</p> <p>Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Ühiskonna jätkusuutlik areng</p>

<p>Keskaja ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Saksa-Rooma keisririik 2. Parlamendi kujunemine Inglismaal 3. Prantsusmaa ühendamine 4. Eluolu keskajal 5. Kordamine 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iseloomustab keskaegset ühiskonda Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel. 2. Kasutab kontekstis mõistet <i>Inglise parlament</i>. 	<p>Pädevused</p> <p>Mõistab keskaegse ühiskonna reegleid ning analüüsib neid.</p>
--	--	--

Maailm varauusajal (1492–1600), 20 tundi

ÕPPESISU	ÕPITULEMUSED	LÕIMING
<p>Ühiskond varauusajal</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tehnoloogia 2. Uue maailmapildi kujunemine: tehnoloogia areng, majandussuhted, humanism 3. Kujutav kunst, Leonardo da Vinci <p>Märksõnad: Tulirelvad, kompass, gloobus, trükikunst, manufaktuur; humanistid, Leonardo da Vinci, renessanss</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maadeavastused ja tehnoloogia areng. 2. Teab, kes oli Leonardo da Vinci, oskab kasutada mõistet <i>humanism</i>. 	<p>Õppeained</p> <p>Kunst: Leonardo da Vinci</p> <p>Pädevused</p> <p>Oskab võrrelda eri ajastute väärtushinnanguid ning aktsepteerib neid.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Tehnoloogia</p>
<p>Suured maadeavastused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ameerika avastamine 2. Maade-avastuste tähendus Euroopale ja Euroopa mõju avastatud maades 3. Kordamine <p>Märksõnad: Maadeavastused, Kolumbus</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab maadeavastuste tähendust Euroopale ning Euroopa mõju avastatud maades. 2. Teab, kes oli Kolumbus. 	<p>Õppeained</p> <p>Geograafia: maadeavastused</p> <p>Pädevused</p> <p>Mõistab tehnoloogiliste komponentide osa ühiskonna arengus.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Tehnoloogia ja innovatsioon</p>
<p>Reformatsioon</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reformatsioon Saksamaal 2. Martin Luther <p>Märksõnad: Reformatsioon, protestandid, luteri usk, Martin Luther</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab, kuidas mõjutas reformatsioon varauusaegset ühiskonda ning kes oli Martin Luther. 2. Seletab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>reformatsioon, protestandid, luteri usk</i>. 	<p>Pädevused</p> <p>Väärtustab ühiskonnas toimunut ning oskab rakendada teavet õppetöös.</p>

<p>Eesti 16. sajandil</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reformatsioon 2. Haldusjaotus ja linnad 3. Liivi sõja põhjused ja tulemused 4. Kordamine <p>Märksõnad: Vana-Liivimaa, Liivi sõda, Liivi Ordu, sõjast osavõtjad, tulemused osavõtjatele</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iseloomustab Eesti arengut 16. sajandil, teab reformatsiooni mõju ja linnade arengut. 2. Selgitab Liivi sõja põhjusi ja tulemusi. 	<p>Õppeained Geograafia: Eesti haldusjaotus 16. sajandil</p> <p>Pädevused Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlik areng</p>
---	---	---

8. klass

ÕPPESISU	ÕPITULEMUSED	LÕIMING
Sissejuhatus		
<p>Sissejuhatus</p> <p>Märksõnad: Euroopa riigid ja rahvad 17. sajandil</p>	<p>Tuletab meelde olukorda keskaja lõpus.</p>	<p>Pädevus Analüüsib oma teadmisi.</p>
Uusaegse ühiskonna põhijooned Euroopas		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Absolutismi kujunemine 2. Absolutism Prantsusmaal, Louis XIV 3. Valgustusfilosoofia 4. Inglise kodusõda ja restauratsioon 5. Inglismaa ja Prantsusmaa 18. sajandil 6. Valgustatud absolutism Preisimaa näitel, Friedrich II 7. Kordamine ja teadmiste kontroll <p>Märksõnad: Absolutism, selle tunnused, seisused; Louis XIV, Versailles; valgustus, selle põhijooned, Voltaire, valgustuse levik, kodusõda, parlamentarism, Cromwell, restauratsioon; ülevaade; valgustatud absolutism, Friedrich II</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Saab aru, kuidas kujunes absolutism. 2. Seletab mõistet, oskab iseloomustada absolutistlikku valitsemist. 3. Selgitab valgustuse sisu ning teab, kes oli Voltaire. 4. Nimetab kodusõja pooled, selgitab, miks puhkes kodusõda. 5. Iseloomustab parlamentaarset monarhiat õiguste deklaratsiooni põhjal. 6. Iseloomustab valgustatud absolutismi, toob näiteid Friedrich II tegevuse kohta. 7. Selgitab mõisteid, oskab tuua näiteid ja iseloomulikke tunnuseid, seostada mõistetega isikute tegevust ning anda hinnangut. 	<p>Õppeained</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kunstiõpetus: Versailles' loss 2. Geograafia: kaardiõpetus 3. Inglise keel: riiklikud sümbolid <p>Pädevus</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Näeb probleeme ja otsib lahendusi. 2. Teeb koostööd ning arvestab teisi. 3. Analüüsib oma teadmisi. <p>Läbivad teemad Väärtused ja kõlblus; jätkusuutlikkus</p>

<i>Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus</i>		
<p>1. Valitsemine: keskvoim ja aadli omavalitsus</p> <p>2. Põhjasõda</p> <p>3. Peeter I, Balti erikord</p> <p>4. Eesti talurahvas 17. ja 18. sajandil</p> <p>5. Muutused majanduses ja poliitikas</p> <p>6. Vaimuelu (religioon, haridus, kirjasõna)</p> <p>7. Kordamine ja teadmiste kontroll</p> <p>Märksõnad: Vestfaali rahu järgsed muutused, Eestimaa ja Liivimaa keskvoim, aadli omavalitsus;</p> <p>Põhjasõda, selle tulemused, Peeter I, Balti erikord; talurahva eluolu, koormised, vakuraamat, õiguslik olukord; manufaktuurid, Katariina II reformid;</p> <p>luteri usk, vennastekogudused, Forselius, talurahvakoolid, Tartu Ülikool, Gustav II Adolf</p>	<p>1. Selgitab, kuidas kehtestati Rootsi voim ja kujunes kaks kubermangu, ning iseloomustab aadli omavalitsust.</p> <p>2. Teab, mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile.</p> <p>3. Selgitab Balti erikorra olemust.</p> <p>4. Teab, mis muutused toimusid Eesti talurahva elus Rootsi ja Vene ajal.</p> <p>5. Võrdleb majandust ja poliitikat Rootsi ning Vene ajal 18. sajandil.</p> <p>6. Teab, mis muutused toimusid Eesti hariduses ja kultuuris Rootsi ning Vene ajal.</p> <p>7. Saab aru muutustest, toob näiteid kultuuri arengu kohta ning mõistab selle tähtsust.</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Geograafia: Läänemere maad</p> <p>2. Eesti keel: talurahvakoolid, nõiaprotsessid, rahvaluule</p> <p>Pädevus</p> <p>1. Võrdleb erinevate ajastute väärtushinnanguid ning aktsepteerib neid.</p> <p>2. Teeb koostööd ja arvestab teisi.</p> <p>3. Analüüsib oma teadmisi.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Kultuuriline identiteet – omakultuuri väärtustamine</p> <p>2. Teabekeskond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata</p>
<i>USA iseseisvumine</i>		
<p>1. Iseseisvumise eeldused</p> <p>2. Iseseisvussõda</p> <p>3. USA riiklik korraldus</p> <p>Märksõnad: Kolooniad Põhja-Ameerikas;</p> <p>Iseseisvussõda, iseseisvusdeklaratsioon, T. Jefferson, president, Kongress, G. Washington</p>	<p>1. Kirjeldab kolooniade rajamist Põhja-Ameerikasse.</p> <p>2. Teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid.</p> <p>3. Iseloomustab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust.</p>	<p>Õppeained</p> <p>Geograafia: kaardiõpetus</p> <p>Läbiv teema</p> <p>Teabekeskond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata</p> <p>Pädevus</p> <p>Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p>
<i>Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni ajastu</i>		
<p>1. Prantsuse revolutsiooni põhjused</p> <p>2. Revolutsiooni algus, vabariik, jakobiinide diktatuur, revolutsiooni lõpp</p>	<p>1. Iseloomustab olukorda Prantsusmaal revolutsiooni eelõhtul, hindab valgustuse mõju ja III seisuse olukorda.</p> <p>2. Toob esile ühiskonna</p>	<p>Pädevus</p> <p>1. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p>

<p>3. Napoleon Bonaparte, tema reformid, Napoleoni sõjad</p> <p>4. Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähtsus Euroopa ajaloos</p> <p>5. Viini kongress</p> <p>6. Kordamine ja teadmiste kontroll</p> <p>Märksõnad: III seisus, õukond; revolutsioon, Bastille Vabariik, diktatuur ja terror, jakobiinid, Robespierre;</p> <p>Napoleon, reform, konsulaat ja keisririik, 100 päeva, restauratsioon;</p> <p>valitsemine, kultuur, majandus, eluolu, rahvuslus;</p> <p>Euroopa poliitiline kaart, ümberkorralduse põhimõtted, Püha Liit</p>	<p>ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad.</p> <p>3. Selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide tagajärgi ja mõju.</p> <p>4. Teab, mis ümberkorraldused majanduses, eluolus ja valitsemises levisid Euroopasse.</p> <p>5. Teab Viini kongressiga seotud Euroopa ümberkorraldamise põhimõtteid.</p> <p>6. Teeb vahet revolutsioonil ja reformil, teab, mis ümberkorraldused majanduses, eluolus ning valitsemises levisid Euroopasse.</p>	<p>2. Mõistad seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Kultuuriline identiteet – teadlik suhtumine teistesse kultuuridesse</p> <p>2. Väärtused ja kõlblus – mõtlemise ja argumenteerimis- oskuse arendamine, asjakohase teabe kogumine ning üldistuste tegemine</p> <p>3. Teabekeskond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata</p> <p>4. Kodanikualgatus</p>
<p>Kultuur</p>		
<p>Barokk, klassitsism</p> <p>Märksõnad: Barokk, klassitsism</p>	<p>Iseloomustab baroki ja klassitsismi stiilide põhijooni</p>	<p>Õppeained</p> <p>Kunstiõpetus: baroki ja klassitsismi iseloomulikud jooned, näited</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Kultuuriline identiteet – omakultuuri väärtustamine, teadlik suhtumine teistesse kultuuridesse</p> <p>2. Väärtused ja kõlblus</p> <p>3. Teabekeskond – oskus leida informatsiooni ja seda kriitiliselt hinnata</p>
<p>Industriaal-ühiskonna kujunemine</p>	<p>1. Teab majanduse arengu iseloomulikke tunnuseid ajaloos vältel, oskab</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Tehnoloogia-õpetus</p>

<p>1. Tööstuslik pööre, vabrikutootmine</p> <p>Märksõnad: Tööstuslik pööre, kapitalism, vabrik, industriaalühiskond, uued energiaallikad, tehnikasaavutused, transport, urbaniseerumine, konservatism, liberalism, sotsialism, proletariaat, kodanlus</p>	<p>iseloomustada muutusi tootmises seoses tööstusliku pöördega, oskab nimetada tähtsamaid tehnikasaavutusi ning toob esile tööstusliku pöörde positiivsed ja negatiivsed tagajärjed/tulemused.</p>	<p>2. Kirjandus</p> <p>3. Kunst</p> <p>Pädevus</p> <p>1. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Tehnoloogia</p> <p>2. Väärtused ja kõlblus</p> <p>3. Jätkusuutlik areng</p>
<p>2. Linnastumine, sotsiaalsed olud</p>	<p>2. Iseloomustab tööstusliku pöördega seotud muutusi linnaelus ning toob esile muudatused sotsiaalsetes oludes.</p>	
<p>3. 19. sajandi poliitilised õpetused</p>	<p>3. Seletab ja kasutab mõisteid <i>liberalism, konservatism, sotsialism</i>.</p>	
<p>Rahvuslus ja rahvusriigid</p> <p>1. Rahvusluse tõus Euroopas</p> <p>2. Rahvusriigi loomine Saksamaa näitel</p> <p>3. Saksa keisririik</p> <p>4. Kordamine</p> <p>Märksõnad: Rahvas, rahvus, riik, rahvuslik liikumine, impeerium, kolonialism, maailmapoliitika, sõda, Otto von Bismarck</p>	<p>1. Iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi ja põhjusi Euroopas ning teab tulemusi.</p> <p>2. Kirjeldab Saksa rahvusriigi loomist.</p> <p>3. Iseloomustab Saksa keisririigi sisepoliitikat, majandust ja välispoliitikat.</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Kunst</p> <p>2. Kirjandus: elulood, olustikukirjeldus</p> <p>3. Muusika: rahvushümnid</p> <p>4. Emakeel: tekstianalüüs, suuline eneseväljendus-oskus</p> <p>Pädevus</p> <p>1. Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi.</p> <p>2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Kultuuriline identiteet</p> <p>2. Kodanikualgatus</p>
<p>Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul</p> <p>1. Vene impeeriumi äärealade poliitika</p>	<p>1. Kirjeldab Vene tsaaririigi poliitikat Balti kubermangudes.</p>	<p>Õppeained</p> <p>1. Kirjandus: teksti analüüs</p>

<p>2. Talurahvaseadused</p> <p>3. Rahvuslik ärkamine: eeldused, liidrid, üritused</p> <p>4. Venestusaeg</p> <p>5. 1905. aasta revolutsiooni tagajärjed</p> <p>6. Kordamine</p> <p>Märksõnad:</p> <p>Seadus, reform, pärisorjus, vallakogukond, seltsiliikumine, Eesti Aleksandrikool, laulupidu, J. V. Jannsen, L. Koidula, J. Hurt, C. R. Jakobson, venestamine, K. Päts, J. Tõnisson, revolutsioon</p>	<p>2. Iseloomustab talurahva õigusliku seisundi muutumist ja teab talurahvaseaduste tähtsust.</p> <p>3. Teab rahvusliku ärkamisaja eeldusi, iseloomustab liidrite tegevust ning kirjeldab tähtsamaid üritusi.</p> <p>4. Teab venestusaja mõju Eesti elule 19. sajandi lõpus.</p> <p>5. Toob esile 1905. aasta revolutsiooni mõju ja tagajärjed Venemaal ning Eestis.</p>	<p>2. Geograafia: Eesti ja Euroopa kaart</p> <p>3. Kunst: olustik</p> <p>4. Emakeel: suuline eneseväljendusoskus</p> <p>5. Muusika: rahvuslik muusika, laulupidu</p> <p>Pädevus</p> <p>Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Ühiskonna jätkusuutlik areng; kodanikualgatus – kampaaniad, seltsiliikumine, kultuuriline identiteet – rahvusliku ärkamisaja üritused</p>
<p>I maailmasõda</p> <p>1. Uue jõudude vahekorra kujunemine Euroopas</p> <p>2. Sõja põhjused, käik ja tagajärjed</p> <p>3. Maailmasõja mõju Eestile</p> <p>4. Eesti iseseisvumine</p> <p>5. Kordamine</p> <p>Märksõnad:</p> <p>Antant, Kolmikliit, leping, sõjaplaan, positsioonisõda, autonoomia</p>	<p>1. Näitab kaardil Esimeses maailmasõjas osalenud riikide liite ning iseloomustab riikide rahvusvahelist positsiooni ja suhteid.</p> <p>2. Teab Esimese maailmasõja põhjusi, käiku ja tagajärgi.</p> <p>3. Teab Eesti iseseisvumise protsessi ja kirjeldab sündmusi.</p>	<p>Õppeained:</p> <p>1. Geograafia: Euroopa ja maailma kaart</p> <p>2. Kirjandus: olustik, ilukirjandus, biograafiline inimene sõjas valikute ees</p> <p>3. Loodusteadused: teaduse ja tehnika areng</p> <p>4. Kunstiõpetus: realism, impressionism</p> <p>Pädevused</p>
<p>Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul</p>	<p>Teab ning iseloomustab 19. sajandi ja 20. sajandi alguse tähtsamaid kultuurisaavutusi.</p>	<p>1. Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi.</p> <p>2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p>

		<p>3. Teeb koostööd ning arvestab erinevaid seisukohti.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>1. Tehnoloogia</p> <p>2. Väärtused ja kõlblus</p>
--	--	---

9.klass

ÕPPESISU	ÕPITULEMUSED	LÕIMING
Maailm kahe maailmasõja vahel 1919–1939		
<p>Rahvusvaheline olukord Esimese maailmasõja järel</p> <p>1. Pariisi rahukonverents</p> <p>2. Poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda</p> <p>3. Rahvasteliidu tegevus ja mõju</p> <p>4. Sõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas.</p> <p>Märksõnad: Versailles' süsteem. Rahvasteliit</p>	<p>1. Näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud territoriaalseid muutusi (Versailles' süsteem).</p> <p>2. Nimetab rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastatel.</p>	<p>Pädevused</p> <p>1. Mõistab sõjajärgse inimese eluviisi ja väärtushinnanguid.</p> <p>2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus</p> <p>Õppeained Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart</p>
<p>Maailmamajandus</p> <p>Ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed</p>		<p>Pädevused</p> <p>Näeb probleeme, analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus, tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>Õppeained Kirjandus: kirjeldused majanduskriisist</p>
<p>Demokraatia ja diktatuurid 1920.–1930. aastail</p> <p>1. Demokraatia ja diktatuuri põhijooned</p>	<p>1. Iseloomustab demokraatlikku ühiskonda.</p> <p>2. Iseloomustab diktatuurset ühiskonda.</p>	<p>Pädevused</p> <p>1. Mõistab ühiskonnas kehtivaid norme ja väärtusi.</p>

<p>2. Demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel</p> <p>3. Autoritarism Itaalia näitel</p> <p>4. Totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel</p> <p>Märksõnad:</p> <p>Demokraatia, parlamentarism, ideoloogia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, repressioon, fašism, kommunism, natsionaal-sotsialism;</p> <p>F. D. Roosevelt, B. Mussolini, J. Stalin, A. Hitler</p>	<p>3. Võrdleb demokraatlikku ja diktatuuri ühiskonda.</p>	<p>2. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>3. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Ühiskonna jätkusuutlikkus</p> <p>Õppeained</p> <p>Kirjandus, muusika ja kunst: sõdadevaheline olustik</p>
<p>Eesti Vabariik</p> <p>1. Vabadussõda</p> <p>2. Asutav Kogu: maareform ja põhiseadus</p> <p>3. Demokraatliku parlamentarismi aastad</p> <p>4. Vaikiv ajastu</p> <p>5. Majandus</p> <p>6. Kultuur ja eluolu</p> <p>7. Välispoliitika</p> <p>Märksõnad:</p> <p>Tartu rahu, vaikiv ajastu, K. Päts ja J. Tõnisson</p>	<p>1. Iseloomustab Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastatel ja vaikival ajastul.</p> <p>2. Võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastatel ja vaikival ajastul.</p> <p>3. Iseloomustab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi.</p>	<p>Pädevused</p> <p>1. Mõistab sõjaaegse ja sõjajärgse inimese eluviisi ning väärtushinnanguid.</p> <p>2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Ühiskonna jätkusuutlikkus</p> <p>Õppeained</p> <p>kirjandus ja kunst: eestiaegne elu</p>
<p>Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel</p> <p>1. Uued kultuurinähtused</p> <p>2. Teadus</p> <p>3. Tehnika areng: aatomiuringud, auto ja lennuk, raadio, kino ja film</p> <p>4. Uued propagandavahendid</p>	<p>Iseloomustab kultuuri arengut ja eluolu maailmas ning nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi.</p>	<p>Pädevused</p> <p>Võrdleb erinevate ajastute väärtushinnanguid, oskab neid aktsepteerida ning mõista tehnoloogiliste komponentide osa ühiskonna arengus.</p> <p>Läbivad teemad</p> <p>Tervislik eluviis, tehnoloogia ja innovatsioon</p>

		Õppeained 1. Reaalained ja loodusained: muutused igapäevaelus 2. Kirjandus, muusika, kunst: olustik
Teine maailmasõda 1939–1945		
Rahvusvaheline olukord Lääneriikide järeleandmised Saksamaale. München. MRP	Iseloomustab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel ja toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjusi.	Pädevused Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus Õppeained Geograafia: Euroopa poliitiline kaart
Sõjategevuse üldiseloomustus 1. Sõja algus ja lõpp 2. Sõdivad pooled, rinded 3. Holokaust 4. ÜRO asutamine	1. Teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda. 2. Näitab kaardil muudatusi Teise maailmasõja järel. 3. Toob esile Teise maailmasõja tulemused ja tagajärjed. 4. Teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon. 5. Näitab kaardil Teise maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja Põhja-Aafrikas.	Pädevused Mõistab sõjaaegse inimese eluviisi ja väärtushinnanguid. Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus, tehnoloogia ja innovatsioon Õppeained Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart
Eesti Teise maailmasõja ajal 1. Baaside ajastu 2. Iseseisvuse kaotamine 3. Juuniküüditamine 4. Sõjategevus Eesti territooriumil 5. Nõukogude ja Saksa okupatsioon	1. Selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos. 2. Iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist.	Pädevused Peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest ning analüüsib põhjusi ja tagajärgi. Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus

<p>Märksõnad: Baaside leping; küüditamine, okupatsioon</p>		<p>Õppeained Kirjandus: elulood</p>
<p>Maailm pärast Teist maailmasõda 1945–2000</p>		
<p>Külm sõda 1. Külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid, kahepooluselise maailma kujunemine: Trumani doktriin, Marshalli plaan, Berliini blokaad ja Saksamaa lõhestamine 2. Kriisid ja sõjad: Kuuba kriis, Berliini müür, Vietnami sõda</p> <p>Märksõnad: Külm sõda. Euroopa Liit. NATO. Kriisikolle</p>	<p>1. Iseloomustab külma sõja kujunemist ja olemust, toob esile selle avaldumise valdkonnad ning vormid. 2. Näitab kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid.</p>	<p>Pädevused 1. Mõistab erinevate keskkondade reegleid. 2. Analüüsib põhjusi ja tagajärgi. 3. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel.</p> <p>Läbivad teemad Jätkusuutlikkus, tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>Õppeained 1. Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart 2. Kirjandus: inimene sõjas, valikute ees</p>
<p>Läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel 1. USA ühiskond: sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika 2. Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng. Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted</p>	<p>Iseloomustab tööstusriikide arengut USA ja SLV näitel.</p>	<p>Pädevused Näeb probleeme ning analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Õppeained Kirjandus, muusika, kunst: elulaad</p>
<p>Kommunistlikud riigid 1. Kommunistliku süsteemi teke 2. NSV Liit: stalinism, sula, stagnatsioon</p> <p>Märksõnad: Plaanimajandus, massirepressioon, kollektiviseerimine, industrialiseerimine</p>	<p>Iseloomustab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel.</p>	<p>Pädevused Näeb probleeme, analüüsib põhjusi ja tagajärgi.</p> <p>Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus</p> <p>Õppeained Kirjandus, muusika, kunst: elulaad</p>

<p><i>Eesti Nõukogude okupatsiooni all</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Piiride muutumine 2. Repressioonid 3. Kollektiviseerimine 4. Industrialiseerimine 5. Poliitiline juhtimine 6. Kultuur ja eluolu 	<p>Iseloomustab Eesti arengut NSV Liidu koosseisus.</p>	<p>Pädevused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Väärtustab ühiskonnas toimunut. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <p>Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus</p> <p>Õppeained Kirjandus, muusika, kunst: elulaad</p>
<p><i>Kommunistliku süsteemi lagunemine</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Perestroika</i> ja <i>glasnost</i> 2. M. Gorbatšov 3. B. Jeltsin 4. Saksamaa ühinemine <p>Märksõnad: <i>Perestroika, glasnost, M. Gorbatšov, B. Jeltsin</i></p>	<p>Toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed.</p>	<p>Pädevused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Näeb probleeme ning analüüsib põhjusi ja tagajärgi. 2. Väärtustab ühiskonnas toimunut. 3. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <p>Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus</p> <p>Õppeained Geograafia: Euroopa ja maailma poliitiline kaart</p>
<p><i>Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Laulev revolutsioon 2. Balti kett 3. Põhiseadusliku korra taastamine <p>Märksõnad: Laulev revolutsioon, Balti kett, E. Savisaar, A. Rüütel, L. Meri, M. Laar</p>	<p>Analüüsib Eesti iseseisvuse taastamist ja Eesti Vabariigi arengut.</p>	<p>Pädevused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Näeb probleeme ning analüüsib nende põhjusi ja tagajärgi. 2. Väärtustab ühiskonnas toimunut. 3. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <p>Läbivad teemad Ühiskonna jätkusuutlikkus</p> <p>Õppeained</p>

		Kirjandus, muusika: elulood, ühislaulud
<p>Maailm 1990. aastatest alates</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Üldülevaade 2. Euroopa Liidu laienemine 3. NATO laienemine 4. Uued vastasseisud 	<p>Näitab kaardil muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastatel.</p>	<p>Pädevused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teeb koostööd ning peab lugu erinevate rahvaste traditsioonidest. 2. Oskab võrrelda erinevate ajastute väärtushinnanguid, aktseptib neid ning mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <p>Läbivad teemad</p> <p>Ühiskonna jätkusuutlikkus, tervislik eluviis, tehnoloogia ja innovatsioon</p>
<p>Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teaduse ja tehnika areng: aatomiuuringud, infotehnoloogia 2. Massikultuur 3. Naine ja ühiskondlik elu 4. Muutused mentaliteedis 	<p>Iseloomustab kultuuri ja eluolu 20. sajandi II poolel.</p>	<p>Pädevused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mõistab tehnoloogiliste komponentide osa ühiskonna arengus ning oskab rakendada teavet õppetöös. 2. Mõistab seoseid tänapäeva ja varem toimunu vahel. <p>Läbivad teemad</p> <p>Ühiskonna jätkusuutlikkus, tervislik eluviis, tehnoloogia ja innovatsioon</p> <p>Õppeained</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Reaalained ja loodusained: muutused igapäevaelus 2. Kirjandus, kunst, muusika: eluolu